

מפחד אויב תיצור חיי

מאמרו של רבנו זי"ע שנתפרסם ביום ה', ט' שבט תשנ"א ולמחרתו ביום ר', י' שבט תשנ"א — ואשר עורר לבבות, חיוק רוח נשברים — וחזר ונשנה, שונן ונוזר ע"י המוני בית ישראל

עם בני ישרי נפחד, רואים דאבונא מקרים קשים, והצינור שפד חרד אוניס, באולת יד, סבלי יכולת התענוגות ראוי, חשוב אם כך במצב הזה להבהיר מדי העמדה אותה צריכים לנקוט שלומי אמוני ישראל דאבונא על אפונת ה ואפונת צדיקים.

דובר כבר נעבר כי מוכתחים אנו מפי צדיקי הדור, ונשענים אנו על מקור ישראל מושיע בעת צרה, כי כאן בארץ הקודש לא יקרה חלילה אסון לעם ישראל כרעונם של שונאינו ימח שמם. עומדים אנו איתן כאמונה זו בלא שום פקפוק. אלא שהמצב הוא מצב מלחמה, וכזאת וכזאת תאכל החרב. אף אחד אינו סוכן ביטוח מפני סכנות יום יומיה במצב מלחמה.

נאמר במשלי (כ"א, ל"א) סוס מוכן ליום מלחמה ולה' התשועה, יש אמנם להבין סוס מוכן — להישמר במידת האפשר, ולהרגע בכל האמצעים הניתנים להעשות, אבל הפסוק מוסיף: "סוס מוכן — ולה' התשועה", הישועה תבוא מהתנהגותנו עפ"י התורה. שומה עלינו לכלכל צערנו עפ"י התורה המסורה לנו מדור דור, ולדיע כיצד להתמודד עם רגשות הפחד, התוקפים את הציבור, בעזר ותעצומות. הפחד הוא תופעה טבעית ואין מה להתבייש בה. אמרה חסידי ידועה מסבירה את דברי ר"ג לתלמידיו "הא מורא שמים עליכם כמורא כשר ודם" היינו כפי שהארם מפחד על כשרו ודמו הוא, אלא שצריכים להפנות את הפחד לאפיקים הנכונים. ידועים דברי הצדיקים בספרהם, שכל מדה המתעוררת באדם, כאהבה, יראה, וכיוצא, יש להטותה לצד עבודת ה' ולנצלה כראוי.

הפסוק שהצגנו ככותרת למאמר, למד רבות. "מפחד אויב תיצור חיי" — רוד המלך אינו מבקש על הצלה מאויב, אלא על הצלה מפחד האויב! רוד המלך חושש יותר מן הפחד, מאשר מהאויב גופו. לימוד נוסף שאנו לומדים מפסוק זה — "תיצור חיי", הפחד יכול להיות סכנת חיים מוחשית, וכך גם אנו. מתפללים בתפילה הושענא "הושע נא נפש מבהלה". מבקשים אנו על הנפש שתציל מבהלה.

אכן לימוד גדול טמון בתפילה זו, אבל יש גם תוספת עמקות ללימוד זה. הושע נא נפש מבהלה, הבהלה מויקה גם לנפש, לרוחניות. כל חיינו אינם חיים בלי חיי תורה ותפילה, וכבר אמר ר"ע לפפוס, שהציע להפסיק את לימוד התורה, במשל המפורסם לדגי הים שאין היבשה הצלה להם, משום שרק כדאי הים שאין היבשה קיום. הפחד משתק את החיים התורניים וזהו הסכנה הגדולה ביותר של הפחד.

[מענין גם שנכון לעכשיו רוב הנפגעים בנפש נפגעו מבהלה ולא מעצם הפגיעה!!] כיצד אם כך יש להתנהג במצבנו היום? ואיך ניתן להתגבר על הפחד הטבעי? מתורגמים של ראשונים למדנו איך להעריך למצבי הלחץ הרגשיים. כחובת הלככות מוכא משל המלך שאחד מאנשי מדינתו פשע כנגדו; ציווה המלך על ראש השרים להעניש את החוטא. ראש השרים העביר את הביצוע המעשי של העונש לאחד השוטרים. נעמד החוטא להתחנן על נפשו בפני השוטר מבצע העונש. השוטר העמיד עד מהרה את החוטא על טעונו — אין העונש מטעמו, הוא רק המבצע. יש לפנות אל שר בית הסוהר נותן הפקודה. משר בית הסוהר הגיע החוטא לשאר ראשי המדינה המעורבים כפרשה. עד שהגיע אל המלך שהוא סיבת ושוש העונש, משל ידוע כפי הראשונים, על סכלותו של הכלב הנושך את המקל החובט בו.

רבות! הבה נשנן לעצמנו את האמת עתיקת היום: "לא היצל סמית ולא הפטריוס סציל". רואים אנו את יד ה' ככל שלב ושלב. שיגור הטילים נעשה באמת בפקודתו של צורר היהודים מבגדד, אבל לכ מלכים ושרים ביד ה'. יש משהו ששולח אלינו את הטיל ומטרתו ברורה — שובו והתעוררו! טלו את הפחד הגשמי הטבעי העמיקו את מחשבותיכם בו, ותוכחו לדעת שיש באמת לפחד, אבל מהדר ה' ומגאר נו! !

עמדנו כבר במקום זה על דברי הי"ש משמואל" (פרשת וארא תרע"ד דף פ"ב): המסביר כטו"ט את דברי הגמ' בע"ז "עשינו מלחמות כדי שיעסקו בתורה", לפחד הזה יש מטרה ברורה "לך עמי בא בחורדי" יש לנצל את הפחד ולעמוד באומץ בנסיון. אל לנו להתנהג כפחדנים וכמפונקים, המחפשים רק את ההבטחות. יודעים אנו כודאות שההבטחות אכן יתקיימו אבל היכן אנחנו? מדוע שלא יבוא עתה לידי ביטוי החינוך החסידי שבה הרבו להשקיע בנו, והו הזמן להוציא מן המאגרים את האמונה והבטחון שרק ע"י המשך החיים בתורה ובעבודת ה' בהתלהבות וקדושה נוכל להמשיך להתקיים. לא הרי צרת החיים נוכל להמשיך לעבוד שבצרות הכלל יש לשקול לעתים לנקוט בצעד של "עת לעשות לה' הפרו תורתך" הרי שבצרות פרטיות משוכנעים אנו שהחיים חייבים להימשך כסידור בלא שום שינוי. אם המשק הגשמי חזר לסדרו עאכ"ז שאין

לפגוע חלילה בחיי הרוח הסדירים. כפרשת השבוע על פסוק ויבוא עמלק מביא רש"י משל נפלא בשם המכילתא, "משל לאדם שהרכיב בנו על כחיפו ויצא לדרך היה אותו הבן רואה חפץ ואומר אבא נטול חפץ זה וכן לי והוא נותן לו, וכן שניה וכן שלישית, פגעו באדם אחד אמר לו אותו הבן ראתה את אבא אמר לו אביו אינך יודע היכן אני משליכו מעלי וכו' הכלבים ונשכו", הראו לנו ניסים גדולים כדי שנכיר את אבינו הטוב והמיטיב קודם נשיכת הכלב. ככל שנרכה בהכרת האב נינצל מנשיכת הכלב. במקום להגיע למצב של רפידים, חייבים להתגבר מן השאננות ולהתמיד ביתר שאת. מתפללים אנו כימים אלו את חפילה אבינו מלכנו ובין השאר אנו מבקשים אבינו מלכנו אלו עצת אויבנו, הבקשה כ"כ מוכנת כימים אלו אבל צריכים גם להתיחס לתחילת הבקשה — "אבינו מלכנו" הכרוה זו חייבת להאמר כמלא עומק הכוונה ובהתלהבות אכן אבינו אתה אין אנו שואלים חלילה ראתה את אבא, התיפך. רצוננו לראות את מלכנו, מכריזים אנו קבל עם שהוא אבינו הוא מלכנו והוא ורק הוא יושיענו.

ימים גדולים מתרגשים וכו'אם עלינו. הרי רואים אנו ניסים מופלאים, דוקא ע"י הפיגוע בליל ד' — כמה יכלו הטילים הקודמים להזיק — כלב לכה של ח"א נפל טיל שלא הזיק כלל, יד ה' היא שהראתה לנו את הניסים ומצד שני את העלול לקרות. הבה נקרא את הכתובת על הקיר ולא נחמין את השעה הגדולה. יש לזכור כי ה' אלוקינו תמיד עמנו וגם עתה נאמר "ככל צרתם לו צר" הקב"ה מיצר בצערם של ישראל ולפיכך יש להתאזר בתפילה למען צער השכינה.

יש לשנן היטב את הכללים שכלל לנו אחד מן הראשונים כמלאכים בעל ה"אורחות צדיקים" בשער השמחה וכה דבריו כגחלי אש: ה' יחברך מרחם עלינו יותר מכל מרחם ושומר עלינו גם בשיעה שאיננו שומרים על עצמינו.

א"א לגרוע או להוסיף על נזירת ה' יחברך אם לא שנישא לבכנו אל כפיים, היית ידוע אם בטחוננו שלם בו וא"א להטעותו!

הבה נקיים את דברי הפסוק כפרשתנו ופרעה הקריב" את לבן של ישראל לאביהם שבשמים ובזכות ההתקרבות נוכה לסיפא "התיצבו וראו את ישועת ה' אשר יעשה לכם היום".